

REPORTATGE

Quan les dones de l'Ebre eren acusades de bruixeria

El caçador de bruixes Joan Malet, de Flix, i el municipi d'Arnes són noms clau per explicar una de les pàgines més secretes de la història de l'Ebre: la bruixeria.

Arnes Francesc Millan

A les Terres de l'Ebre també van ser assassinades dones acusades de bruixeria. De fet, no era una pràctica gens insòlita. Davant la sospita que una dona exercia la bruixeria, les autoritats locals reclamaven els serveis de Joan Malet, el primer caçador de bruixes de la història de Catalunya. Malet, que havia nascut a Flix a principi del segle XVI, seguia sempre els mateixos passos: ordenava tancar les portes de la localitat i feia sortir totes les dones de la vila al carrer. Una per una, les analitzava i sentenciava quina era bruixa i quina no. Ràpidament, les acusades de bruixeria eren lliurades a les autoritats locals, que les interrogaven i torturaven fins aconseguir-ne la confessió i, així, assassinar-les a la forca.

Tot i que aquesta seqüència podria semblar ficció, no ho és. El relat forma part d'una de les èpoques més agitada de la Catalunya medieval, en el marc de la Inquisició tardana que, com arreu de la península Ibèrica, va sacsejar amb força les localitats de les Terres de l'Ebre. No obstant, en clau ebrenc destaquen considerablement dos noms: d'una banda, el municipi d'Arnes; i de l'altra, Joan Malet, un flixanco que es va convertir en un dels caçadors de bruixes més temuts de l'època. D'ambdós temes, n'ha parlat en els seus llibres (*Les bruixes d'Arnes* i *El caçador de bruixes*) David Martí, un inquiet escriptor barceloní que, a banda de donar a conèixer aquesta pàgina oblidada de

Durant la Inquisició, la persecució del paganisme per part del cristianisme va desencadenar un dels capítols més sagrats de l'època medieval. Quadre de Francisco Goya: 'El tribunal de la Inquisición'.

la història, parla de la màgia de la natura, de la força de les dones al llarg de la història i dels brutals anys de la Inquisició, plens de condemnes, calúmnies i desconfiança. En aquest sentit, dissabte 18 de febrer, el conseller de Cultura, Santi Vila, va visitar el municipi d'Arnes per inaugurar la Ruta de les Bruixes, un recorregut cultural que, inspirat en la novel·la de Martí, permetrà conèixer alguns dels escenaris més representatius de l'obra.

ARNES, POBLE DE BRUIXES
"El primer caçador de bruixes, Joan Malet, va voler començar la seua macabra carrera de caça de bruixes a Arnes", recordava l'escriptor el cap de setmana passat a la localitat de la Terra Alta. Conta

la llegenda que, cap a la meitat del segle XVI, Malet es va presentar a Arnes per acusar dos dones de bruixeria i adoració al Diable. "Era una pràctica habitual en aquella època i, normalment, les acusades acabaven sent assassinades", afegia Martí. No obstant, aquesta vegada va ser diferent. Malet va acusar dos dones d'una família benestant i amb gran reputació al poble, fet que va provocar que tots els habitants del municipi les defensessin i s'oposessin a l'acusació. Davant aquest rebuig, Malet va haver de fugir i cap de les acusades va ser enviada a la forca. "Amb aquesta experiència, Malet va aprendre una lliçó que aplicaria fins al final dels seus dies: era millor acusar dones sense recursos ni privilegis, ja que

això facilitava que ningú volgués defensar-les", recordava l'escriptor, que, tot i ser de Barcelona, part de la seua família és originària d'Arnes.

Tot i no haver encertat en el seu primer intent, Malet no va desistir. L'atmosfera que es respirava durant aquells anys el va afavorir. De fet, s'explica que cada poble ocultava alguna bruixa, que ajudava els veïns amb els seus coneixements dels remeis naturals i els seus sortilegis. "Era una tradició que passava de mares a filles i mantenien ocults els seus secrets durant generacions", detalla aquesta visió va canviar radicalment amb la publicació del *Maleficarum (El martell de les bruixes)*, un text que relaciona

va aquesta pràctica amb l'adoració del Diable i, per tant, acusava tots els seus seguidors d'heretges. A les bruixes, a més a més, se les acusava -possiblement, per fer créixer l'adversió del poble vers elles- de causants de tots els mals possibles, des de les males collites fins a les epidèmies. La ferotge persecució contra elles -també a Catalunya, on eren condemnades a la forca amb la pertinent tortura prèvia-, va convertir en imprescindible la feina de molts caçadors, com la del mateix Malet.

EL CAÇADOR DE BRUIXES DE FLIX Es creu que, després d'haver sigut l'amant d'una bruixa d'Alcanyís que el va instruir en l'ofici d'endevinaire, Joan Malet va aprendre a detectar les persones amb poders sobrenaturals. Gràcies a aquest suposat do, aquest flixanco va ser responsable de la mort de més de cinquanta dones acusades de bruixeria. "Qualsevol psicòleg o psiquiatre d'avui el titllaria de psicòpata, ja que la seua principal motivació era guanyar diners sentenciant i matant suposades bruixes", recalca Martí, que apunta que rebia diners "cada vegada que enviava a la forca una dona acusada". Va actuar sobretot a les Terres de l'Ebre, tot i que es creu que ciutats properes com Reus, Tarragona o, fins i tot, Saragossa també van demanar els seus serveis. La seua història, però, acaba amb final paradoxal: conegut com un dels millors caçadors de bruixes de Catalunya, la Inquisició el va cremar a la foguera acusat, també, de seguidor del Diable. ■